

Gminny Program
Wspierania Rodziny
na lata 2020-2022

1. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem, scalającym działania na rzecz rodziny. Stanowi koncepcję zintegrowanych i zaplanowanych wytycznych w podejmowanych działaniach w odniesieniu do mieszkańców gminy potrzebujących wsparcia w sytuacji kryzysu w rodzinie.

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która początkuje wszelkie działania prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. To właśnie w niej rodzi się hierarchia wartości, kodeks postępowania, kształtuje się kręgosłup moralny dzieci i młodzieży. Dlatego nawet niewielkie zaburzenie może spowodować destabilizację w rodzinie. Osłabienie rodziny zarówno w sferze materialno - bytowej, jak i w sferze więzi rodzinnych wymaga podjęcia stosownych kroków ze strony państwa. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska takie jak: alkoholizm, narkomania, przestępczość, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, przemoc w rodzinie, itp. Występujące w rodzinie problemy są często złożone i do rozwiązania wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodzin. Rodziny takie wymagają stałego monitorowania i wsparcia w szczególności przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policję, kuratorów sądowych. Wszelkie działania podejmowane na rzecz dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami osób, będą skuteczne jedynie przy skoordynowanej współpracy wszystkich instytucji działających dla dobra rodziny. Rosnące zagrożenia stanowią potrzebę tworzenia programu wspierania rodziny, która to stanowi podstawowe środowisko życia i wychowania młodego pokolenia.

Konsekwencją powyższego jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w gminie Kalinowo na okres **od 01 stycznia 2020 do 31 grudnia 2022**. Priorytetem będzie podejmowanie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy świadczeniobiorca powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego powołanych. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą na całej rodzinie również w sytuacjach, kiedy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych oraz umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego. Przyjęte w ramach programu działania są spójne zarówno z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawą z dnia 9

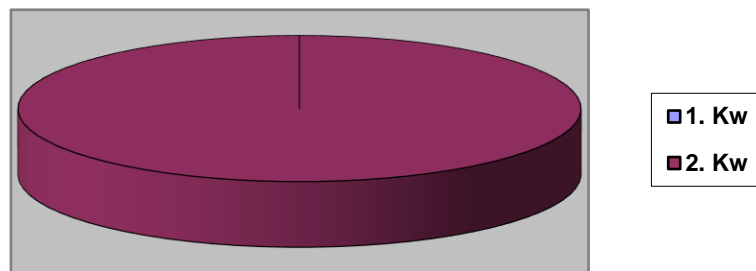
czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawą z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą z dnia 26 października o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Diagnoza demograficzna w gminie Kalinowo.

Gmina leży we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, stanowi część powiatu ełckiego i graniczy z gminami Wieliczki (od północy), Raczki (od północnego wschodu), Augustów i Bargłów Kościelny (od wschodu), Rajgród i Prostki (od południa) oraz Ełk i Olecko (od zachodu). W skład gminy wchodzi 45 miejscowości. Gmina obejmuje obszar 28446 ha, w tym 19 310 ha stanowią użytki rolne, 5 452 ha lasy.

Liczba ludności na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosiła 6882 osoby, w tym kobiet 3319 i 3563 mężczyzn.

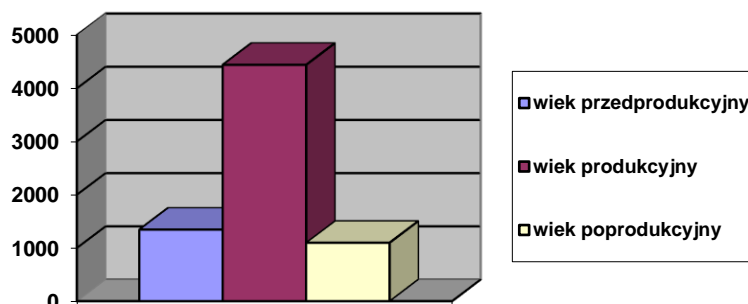
Wykres 1 – statystyka mieszkańców gminy według płci

Źródło: Własne na podstawie danych z UG na dzień 31.12.2018 r.

Analiza liczby mieszkańców gminy jasno wskazuje, iż ludność dzieli się na połowę, z nieliczną przewagą mężczyzn. Gminę Kalinowo zamieszkuje 1344 osób w wieku przedprodukcyjnym, 4441 osób w wieku produkcyjnym i 1097 osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2 – statystyka mieszkańców według wieku

Źródło: Własne na podstawie danych z UG Kalinowo na dzień 31.12.2018 r.

3. Diagnoza społeczna w gminie Kalinowo.

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie. W 2018 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 296 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach to 897 osób.

Tab.1 Powody trudnej sytuacji życiowej

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	102	295
2.	Sieroctwo	0	0
3.	Bezdomność	3	3
4.	Bezrobocie	181	546
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	57	298

5a	W tym: wielodzietność	42	236
6.	Niepełnosprawność	33	97
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	85	193
8.	Alkoholizm	14	
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem :	23	81
9a	W tym: rodziny niepełne	12	37
9b	rodziny wielodzietne	2	15
10	Przemoc w rodzinie	2	5
11	Alkoholizm	14	29
12	Narkomania	0	0
13	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1
14	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0
15	Zdarzenie losowe	4	15
16	Sytuacja kryzysowa	0	0
17	Klęska żywiołowa lub ekologiczna	1	4

Źródło: Własne na podstawie danych GOPS MRPiPS-03 za 2018 r.

Powyższe dane wskazują, że kwestia bezrobocia jest czynnikiem dominującym w strukturze osób korzystających ze wsparcia, kolejnym przeważającym powodem jest ubóstwo.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ełku wynika, że osób bezrobotnych na terenie gminy Kalinowo na dzień 31.12.2018 r. było 346, z czego większość to mężczyźni.

Tab.2 Formy udzielania pomocy

Lp.	Wyszczególnienie udzielonego wsparcia	Ilość
1.	Stypendia socjalne	276 wnioskodawców
2.	Stypendia wójta	34 dzieci
2a	stypendia naukowe	29 dzieci
2b	stypendia sportowe	5 dzieci
3.	Posiłki dla dzieci w szkole	690 dzieci
4.	Świadczenia rodzinne	346 wnioskodawców
5.	Świadczenia rodzicielskie	13 wnioskodawców
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	37 wnioskodawców
7.	Zasiłek pielęgnacyjny	21 wnioskodawców
8.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	18 wnioskodawców
9.	Świadczenie pielęgnacyjne	4 wnioskodawców
10.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	44 wnioskodawców
11.	Świadczenie wychowawcze	465 wnioskodawców

12.	Świadczenie Dobry Start	473 wnioskodawców
13.	Karta dużej rodziny	8 wnioskodawców

Źródło: Własne na podstawie danych GOPS i Zespołu Obsługi Szkół w Kalinowie.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie wynika, iż do końca 2018 roku pieczę zastępczą było objętych 8 rodzin z terenu gminy Kalinowo.

Placówki oświatowe w ramach swojej działalności w zakresie poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym realizują szereg działań wychowawczych, edukacyjnych, uzupełniających brakującą wiedzę, a także działań rozwijających zdolności i zainteresowania uczniów.

Ponadto naprzeciw bieżącym potrzebom lokalnej społeczności wychodzą również Gminny Ośrodek Kultury w Kalinowie i Wiejski Dom Kultury w Pisanicy, które realizują formy działań otwartych dla wszelkich grup wiekowych.

4. Zasoby.

Podmioty na terenie gminy Kalinowo realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalinowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kalinowie
- Urząd Gminy w Kalinowie
- Posterunek Policji w Kalinowie
- Gminny Ośrodek Kultury w Kalinowie i Wiejski Dom Kultury Pisanicy
- Biblioteka w Kalinowie i Pisanicy
- Punkty Przedszkolne na terenie gminy Kalinowo
- Zespół Szkół w Pisanicy
- Szkoła Podstawowa w Kalinowie
- Gimnazjum w Kalinowie

- Szkoła Podstawowa w Borzymach
- Szkoła Podstawowa w Sypitkach
- Placówki służby zdrowia
- Konsultacje prawnicze i psychologiczne w Kalinowie
- Świetlica w Iwaśkach
- Świetlica w Wierzbowie
- Świetlica w Makosiejach
- Świetlica w Sypitkach
- Świetlica w Marcinowie

5. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kalinowo do 2020 r. • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny. • Utworzenie stanowiska pracy – asystenta rodziny. • Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych. • Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny. • Baza instytucji wspierających rodzinę. • Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie gminy Kalinowo.	• Wysoki wskaźnik ubóstwa i bezrobocia. • Brak żłobka na terenie gminy. • Brak mieszkań socjalnych. • Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych.

• Zajęcia pozalekcyjne i wycieczki oferowane przez szkoły w ramach projektu „Dobra Szkoła gwarancją dobrego wykształcenia”. • Funkcjonowanie na terenie gminy instytucji kultury i bibliotek.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Możliwość pozyskiwania środków finansowanych zewnętrznych. • Rosnąca świadomość społeczna. • Polepszenie sytuacji materialnej w rodzinach poprzez uzyskanie świadczeń wychowawczych w ramach Programu 500+ oraz świadczeń w ramach Programu „Dobry Start”. • Możliwość uczestniczenia w projektach realizowanych w ramach środków unijnych (zewnętrznych)	• Niespójne przepisy prawa. • Rozszerzenie zjawisk takich jak: przemoc, narkomania, alkoholizm • Złożoność problemów rodzin. • Zatrącanie rodzinnych wartości . • Degradacja relacji rodzinnych. • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, tzw. wyuczona bezradność. • Demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń o charakterze socjalnym.

6. Cele gminnego programu wspierania rodziny.

Cel główny programu:

*Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu
\wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.*

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym.

DZIAŁANIA:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako podstawowa instytucja, zapewniająca pomoc, a tym samym poczucie stabilności rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie.
- Działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz dzieci podejmowane przez placówki oświatowe.
- Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach profilaktyki i wspierania rodzin borykających się z kryzysem spowodowanym uzależnieniem.
- Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik, pracownik socjalny, pedagog)

2. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

DZIAŁANIA:

- Pomoc finansowa i rzeczowa z pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, (rodzicielskich, zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku opiekuńczego, świadczeń wychowawczych w ramach Programu 500+ oraz świadczenia „Dobry Start i świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego).
- Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie.
- Pomocy w postaci posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.
- Pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
- Pomoc dzieciom i młodzieży w formie stypendiów Wójta za wybitne osiągnięcia w nauce, artystyczne i sportowe.
- Zapewnienie dla rodziny wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- Umożliwienie powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.

- Bezpłatna pomoc psychologiczna i prawna.

3. Monitorowanie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji rodzin przez pracowników socjalnych.
- Współpraca ze szkołami w zakresie pomocy wychowawczej i opiekuńczej, objęcie przez placówki oświatowe dzieci pomocą pedagogiczną.
- Współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin w szczególności z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, policją, sądem, kuratorami.

4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży i minimalizowanie ich występowania.

DZIAŁANIA:

- Zapewnienie dzieciom wypoczynku w okresie przerw od nauki .
- Organizowanie przez placówki oświatowe zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki zapobieganiu uzależnień, cyberprzemocy, agresji i radzenia sobie ze stresem.
- Organizowanie dodatkowych zajęć dydaktyczno-wychowawczych dla uczniów z trudnościami.
- Prowadzenie zajęć dodatkowych w Gminnym Ośrodku Kultury w Kalinowie i Wiejskim Domu Kultury w Pisanicy oraz w świetlicach.
- Udzielanie wsparcia pedagogicznego dla uczniów.

Realizatorzy programu:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny
- Psycholog i prawnik świadczący porady na terenie gminy Kalinowo

- Zespół Szkół w Pisanicy
- Szkoły Podstawowe na terenie gminy Kalinowo
- Punkty przedszkolne na terenie gminy Kalinowo
- Gminne Ośrodki Kultury w Kalinowie i Pisanicy
- Ośrodki Zdrowia
- Organizacje, stowarzyszenia i placówki działające na terenie gminy Kalinowo.

7. Zakładane efekty realizacji programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzicom przeżywającym trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała.

Przewidywane efektem realizacji programu :

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dzieci.

8. Sposób kontroli realizacji programu.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku kierownik GOPS sporządza Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Sporządzenie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich Wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

PODSUMOWANIE:

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kalinowo. Program zakłada tworzenie korzystnych warunków

dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Kalinowo oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu jest ścisła współpraca instytucji i podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu Gminy Kalinowo.